

ANALIZA SKŁADU APTECZEK DOMOWYCH A MOŻLIWOŚĆ ICH WYKORZYSTANIA
W HODOWLI ZWIERZĄT

Wiesław Chorąży, Ewa Kędzierska-Zarzycka, Eugeniusz Biskup,
Andrzej Korusiewicz, Barbara Winiarska

Śląska Akademia Medyczna w Katowicach
Wydział Farmaceutyczny w Sosnowcu

WSTĘP

Powszechnie wiadomo o niepełnym wykorzystaniu i wręcz marnowaniu leków pochodzących z realizacji recept w aptekach. Należy przypuszczać, że wiele leków pozostałych po kuracji posiada jeszcze pełną aktywność, lecz zgodnie z rozporządzeniem instancji decydujących o obrocie lekiem, nie wolno ich rozprowadzać ponownie przez apteki. Odgrywają tu rolę względy wielorakie, głównie higieniczne jak również związane z aktywnością i tożsamością leku.

Podjęte przez Zespół badania miały na celu ustalenie faktycznego składu apteczek oraz ilości i wartości leków zalegających apteczki mieszkańców środowisk wielkoprzemysłowych, w tym szczególnym przypadku Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego (GOP).

W badaniach tych, w ramach ogólnych tendencji oszczędzania, postawiono sobie jako cel przeanalizowanie i rozważenie możliwości wykorzystania w hodowli zwierząt niektórych leków pozostałych po leczeniu domowym.

MATERIAŁ I METODY

Badania przeprowadzono przy wykorzystaniu przedstawionej ankiety, opracowanej przez Zespół.

Badaniami objęto apteczki domowe rodzin reprezentujących różne zawody, różny poziom wykształcenia (podstawowy, średni, wyż-

WZÓR ANKIETY

Inicjały rodziny -

Wykształcenie (podstawowe, zawodowe, średnie, wyższe)

Środowisko - miejskie, wiejskie

Liczba członków rodziny (cyfrą) -

Lp.	Nazwa leku	Postać: T - tabl. draż. kapsułki A-ampużki M-maści K-krople, syropy	Liczba sztuk	Data ważności	Cena (100%)	Uwagi dla kogo i dlaczego zapisano lek
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						

.
(Data, miejscowość)

.
(Podpis ankietującego -
imię i nazwisko)

szy) i różne środowiska związane z przynależnością regionalną. Badania ankietowe w wybranych rodzinach przeprowadzili pracownicy Śląskiej Akademii Medycznej, którzy spisywali objęte ankietą dane. Uzyskany materiał opracowano według przygotowanego schematu obejmującego rodzaje leków, ich ilość, aktywność, jak również wartość materialną. Aktywność oceniano na podstawie daty ważności leku, jego właściwości fizyko-chemicznych (literatura) oraz warunków przechowywania. W tym ostatnim wypadku ankietujący nanosił w rubryce „Uwagi...” odpowiednie spostrzeżenia.

WYNIKI

Badania przeprowadzono w 62 rodzinach liczących łącznie 212 osób. Wszystkie 62 apteczki zawierały 483 opakowania leków, w tym większość napoczętych (95%). Apteczki zawierały różne rodzaje leków, a ilość ich w jednej apteczce wahała się 1-15. Wyniki te przedstawione są w tabeli 1.

T a b e l a 1

Liczba rodzajów leków w poszczególnych apteczkach

Liczba rodzajów leków	Liczba apteczek
od 1 do 5	10
" 6 " 10	46
" 11 " 15	6
powyżej	0
Razem apteczek	62

Jak wynika z tabeli 1 najczęściej w apteczce znajdowało się od 6 do 10 różnych rodzajów leków.

Ogólna wartość pieniężna leków, pozostałych po leczeniu w badanych apteczkach domowych wynosiła 13 500 zł, jest to średnio 63 zł w przeliczeniu na jednego członka rodziny.

Ponad 80% leków, w tym wszystkie antybiotyki i większość witamin, znajdowało się w oryginalnych choć napoczętych opakowaniach, opatrzonych oryginalną nazwą, datą produkcji, bądź datą ważności leku. Analizę zachowanej aktywności leku ocenianej na podstawie daty ważności przedstawia tabela 2.

Zachowanie aktywności leków wg daty ważności

Data ważności	Liczba preparatów
1974	5
1975	6
1976	13
1977	28
1978	52
1979	120
1980	95
1981	20
1982	1

Większość analizowanych leków posiada aktualną datę ważności. Data ważności określa czas pełnej aktywności biologicznej preparatu, gwarantowany przez producenta, pod warunkiem zachowania przepisów odpowiedniego ich przechowywania.

Mając na uwadze fakt, że przemysł zajmujący się produkcją pasz dla zwierząt hodowlanych wzbogaca niektóre mieszanki w witaminy i sole mineralne, a weterynaria stosuje większość preparatów używanych w lecznictwie u ludzi, przeanalizowano pod tym względem najczęściej występujące w apteczkach domowych preparaty, mogące mieć wyżej wymienione zastosowanie. Dla zilustrowania ilości i jakości leków w poszczególnych grupach farmakologicznych, zestawiono je odpowiednio do tego celu i przedstawiono w tabeli 3.

Zgodnie z danymi w tabeli 3 można stwierdzić, że wśród leków pozostałych po leczeniu domowym najczęściej spotyka się preparaty stosowane w schorzeniach przewodu pokarmowego, skóry, oczu, nosa, leki o działaniu ogólnym jak np. leki przeciwbólowe, antybiotyki, sulfonamidy jak również witaminy. Należy zaznaczyć, że oprócz leków podanych w tabeli 3, w apteczkach domowych stwierdzono również pojedyncze opakowania leków z innych grup farmakologicznych np. leki o działaniu nasercowym, nasennym i uspokajające.

Zestawienie ilościowe preparatów w podstawowych
grupach leków

Grupa leków	Nazwa leku	Liczba opakowań (w tym napoczęte)
1	2	3
Witaminy	Aci. folicum	1
	Multiwitaminum	25
	Vitaral	7
	Vit B ₁	3
	Vit. B ₁₂	4
	Vit. B comp.	14
	Vit. C	20
	Rutinoscorbin	6
	Vit. A+D ₃	3
	Vit. PP	2
	Vit. E	10
	Methiovit	3
	Vibovit	2
	Ferrovit	2
Antybiotyki	Oxyteracyna	3
	V-cylina	1
	Makrocyklina	2
	Erytromycyna	1
	Chloramphenicol	3
	Syntarpen	5
	Ampicillina	6
	Sefril	3
	Randomycin	2
	Vibramycin	2
Sulfonamidy i inne odkażające stosowane	Madroxin	3
	Biseptol	18
	Sulfaguanidyna	12
	Nystatyna	1
	Enteroseptol	5

1	2	3
Hormony	Encorton	3
Przeciwbólowe i przeciwzapalne	Polopiryna	18
	Gardan	5
	Calcipiryna	4
	Butapirazol	5
	Veramid	3
	Pyralgin	2
Leki stosowane zewnętrznie	Oxycort spray	3
	Oxycort A	2
	Neomycyna-maść	1
	Detreomycyna	2
	Dermosan	2
	Sulfacetamid	3
	Sulfarhinol	2
	Rhinophenasol	3
Thymazen	1	

WNIOSKI

1. Na podstawie badań przeprowadzonych w 62 rodzinach można stwierdzić, że wśród leków apteczek domowych najczęściej spotyka się preparaty stosowane w schorzeniach przewodu pokarmowego, skóry, oczu, nosa jak również przeciwbólowe, antybiotyki, sulfonamidy i witaminy.

2. Większość tych leków posiada aktualną datę ważności i przechowywana jest w oryginalnych opakowaniach, co może oznaczać, że preparaty te posiadają pełną aktywność farmakologiczną.

3. Na podstawie wyników badań oraz mając na uwadze dobro społeczne wydaje się uzasadnionym rozważenie celowości zalegalizowania odpowiedniej formy odzyskiwania zbędnych leków z apteczek domowych.

4. Wydaje się, że wśród odzyskanych leków, szczególnie witaminy, antybiotyki i sulfonamidy mogłyby znaleźć zastosowanie w przemyśle paszowym i weterynarii.

В. Хоронжы, Э. Кендзерска-Зажицка, Э. Бискуп,
А. Корусевич, Б. Винярска

АНАЛИЗ СОДЕРЖАНИЯ ДОМАШНИХ АПТЕЧЕК И ВОЗМОЖНОСТИ
ИХ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ДЛЯ ЦЕЛЕЙ ЖИВОТНОВОДСТВА

Р е з ю м е

Анализировали содержание домашних аптечек жителей Верхнесилезского промышленного округа путем анкетирования. Дело заключалось в установлении, могли бы люди имеющие домашние аптечки предназначить содержащиеся в них лекарства и препараты, которые часто бывают просроченными и не используются, для нужд животноводства. Анализ охватывал аптечки 62 семей (212 человек). Установлено, что 95% лекарств находилось в начатых упаковках. Это были чаще всего препараты применяемые в заболеваниях пищеварительного тракта, в болезнях и раздражениях кожи, глаз и носа, а также анальгетики, антибиотики, сульфонамиды и витамины. Большинство этих препаратов было с действительным сроком. Витамины, антибиотики и сульфонамиды могли бы найти применение в кормосмесительной промышленности и ветеринарии. Следовало бы разработать правовую процедуру приобретения таких лекарств.

W. Chorąży, E. Kędzierska-Zarzycka, E. Biskup,
A. Korusiewicz, B. Winiarska

ANALYSIS OF CONTENTS OF THE HOME MEDICINE CHESTS AND
POSSIBILITIES OF THEIR DESIGNATION FOR ANIMAL
REARING PURPOSES

S u m m a r y

The contents of the home medicine chests of inhabitants of the Upper Silesian Industrial District was examined by inquiry. The point was whether the people having in their home medicine chests some drugs, often beyond the prescribed time limit, and not using them, can designate them for the animal rearing purposes. The analysis comprising the home medicine chests of 62 families (212 persons) has proved that 95% of drugs were in open packings. In them most often preparations applied in nutritional

tract diseases, skin, eye and nose illnesses and/or irritations as well as analgesics, antibiotics, sulphonamides and vitamins were contained. Most drugs were still of valid date. Vitamins, antibiotics and sulphonamides can be applied in the feed industry and veterinary. A legal procedure of gaining such drugs should be worked out.